

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва і дизайну**

**СТВОРЕННЯ ДЕКОРАТИВНОГО ПАННО
В ТЕХНІЦІ АПЛІКАЦІЇ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Виконала: здобувачка 13-421 групи
Спеціальності: 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Освітньо-професійної
програми Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Чичур Вікторія Геннадіївна

Керівник канд. мист., ст. викл. Гуляєва О. В.
Рецензент к.п.н., доцент, доцент кафедри
образотворчого мистецтва
Національного педагогічного
університету ім. М.П. Драгоманова
Руденко І. В.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Аплікація як різновид мистецтва	5
РОЗДІЛ 2. Створення творчої роботи засобами аплікації.....	9
ВИСНОВКИ.....	13
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	15
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність: Аплікація – це дуже різноманітна і цікава техніка, що сприяє розвитку фантазії, спонукає до творчих пошуків. Використання паперових форм в декоративних роботах дозволяє зосередити увагу глядача на ритмічному чергуванні елементів, на візерунку, на гармонійних колірних поєднаннях. Процес виготовлення аплікацій є творчим. Він складається з низки послідовних дій, які потребують від митця певного рівня навичок і вмінь, а також зосередженості, наполегливості, витримки, акуратності. У сучасному мистецтві аплікація набула значної популярності, все більша кількість митців звертається до засобів виразності паперопластики для відтворення своїх ідей. Тому **темою** кваліфікаційного проєкту ми обрали: «Створення декоративного панно в техніці аплікації»

Мета: виконання творчої роботи в техніці аплікації.

Завдання:

- опрацювати літературні джерела з обраної теми;
- ознайомитись з історією виникнення квілінгу;
- розглянути технічні прийоми роботи в аплікації-квілінгу;
- визначити основні етапи роботи у аплікації-квілінгу;
- створити творчу роботу засобами аплікації.

Об'єкт: специфіка створення декоративної композиції за мотивами твору живопису.

Предмет дослідження: процес створення творчої роботи засобами паперової аплікації.

Методи дослідження: Для розв'язання поставлених задач були використанні загально-наукові методи, серед яких: історико-культурний метод; для створення роботи використовувалися методи: образного аналізу, порівняння та образного узагальнення.

Структура роботи: Робота складається з практичної частини та пояснювальної записки, що містить вступ, два розділи, висновки і список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

АПЛІКАЦІЯ ЯК РІЗНОВИД МИСТЕЦТВА

Аплікація з паперу з'явилася в XVI столітті і отримала свій розвиток в наступні століття [7]. Прийоми аплікації використовувалися в багатьох традиційних культурах, народній творчості і художніх ремеслах. Вони відпрацьовувалися головним чином у виробках з тканини, шкіри, повсті. Кольорові аплікації відомі в коптських тканинах IV-VII століть (аплікації та вишивки різнобарвною шерстю на лляному полотні) і в повстяних завісах кочових народів Центральної Азії. У період поширення звіриного стилю в степових районах Євразії багато прикрас возів, наметів виконували в техніці аплікації з різнобарвного повсті [8].

Вважається, що квілінг винайшли ченці. Обрізаючи позолочені краї книг, вони накручували їх на кінчики пташиного пір'я і таким чином створювали імітацію золотої мініатюри. У XV-XVI століттях «папероскручування» вважалося мистецтвом, в XIX столітті – дамською розвагою (і мало не єдиним рукоділлям, гідним благородних дам). У XX столітті інтерес до техніки квілінг згас, і тільки в кінці століття це мистецтво знову увійшло в життя любителів творчості [7].

В Англії, в 1983 році, був створений «Квілінг союз Англії», справжня корпорація квілінгу, яка отримувала листи з усіх континентів. За її ініціативою в 1992 році був організований перший Міжнародний фестиваль квілінгу, під час якого можна було помилуватися старовинними виробами і сучасними творіннями. В Англії, принцеса Єлизавета захоплювалася мистецтвом квілінгу, і багато її творінь зберігаються в Музеї Вікторії і Альберта в Лондоні.

Треба зауважити, що східна школа квілінгу, зокрема корейська, (вони називають його папероскручування) дещо відрізняється від європейської. Європейські роботи, як правило, складаються з невеликого числа деталей,

вони лаконічні, нагадують мозаїки, прикрашають листівки і рамочки. Європа завжди поспішає, тому любить швидкі техніки. Східні ж майстри створюють твори, що нагадують шедеври ювелірного мистецтва. Найтонше об'ємне мереживо спілітається з сотень дрібних деталей [Додаток А , мал. 1]

Окремої уваги варта й інша техніка виготовлення – контурний квілінг [Додаток А , мал. 2]. Роботи в цій техніці також створюються з довгих вузьких смужок, які ставляться на ребро. Через використання того ж самого матеріалу таку техніку роботи з папером теж називають квілінгом, але завдяки тому, що смуги кладуть на ребро, малюнок виходить контурний. Вироби виглядають більш жваво і реалістично. А ще особливо добре виглядають «змішані» роботи, де використовуються обидві техніки виконання квілінгу – звичайна і контурна [2]

З папером у нас пов'язане уявлення про не міцність та недовговічність. Але квілінг спростовує це твердження: на філігранну об'ємну підставку можна поставити, наприклад, чашку або покласти важку книгу, і жоден завиток паперового мережива при цьому не постраждає. Можна зібрати з паперових елементів вазу для цукерок і спокійно використовувати її за призначенням, вона не розвалиться і не зламається. Загалом, квілінг це можливість побачити незвичайні можливості звичайного паперу. Протягом багатьох століть люди прикрашали свій побут, одяг, народні майстри створювали начиння, виклеювали іграшки для дітей.

Сучасні школярі, не дивлячись на завантаженість, все одно залишаються дітьми, фантазерами, вигадниками і творцями. Для дітей дуже важливо і корисно долучатися до вивчення декоративно-прикладного мистецтва, виховати в них любов до прекрасного. Квілінг, як один з видів декоративно-прикладного мистецтва, на наш погляд, має великі можливості: розвиває дрібну моторику, заспокоює, знімає агресію і розвиває смак. Крім того, він корисний для розвитку просторової уяви і, нарешті, просто фантазії людини. Оволодіння технікою аплікації збільшує ступінь свободи дитини у зображенні дійсності, самовираженні, підвищує самооцінку. Техніка

аплікації відкриває нові можливості для розвитку усіх сфер особистості, насамперед художнього смаку, винахідливості, творчості.

Серед відомих митців, що звертаються у своїй творчості до аплікації є британська художниця Юлія Бродська. Вона по праву носить титул «генія квілінгу». Її роботи заслуговують похвал в самих чудових тонах, і шанувальники її таланту з нетерпінням чекають нових робіт [3].

Портфоліо Бродської привертає увагу вже протягом багатьох років. У кожній роботі вона відточує свою майстерність, постійно кидаючи виклик собі, і знаходить нові способи практики квілінгу. Сюжети її робіт варіюються від книгодрукування до портретних робіт, кожна композиція підкреслює її творчий погляд на колір і текстуру матеріалу [Додаток Б , мал. 1]. Дивовижний портрет вражає великою кількістю квітів і багатством фарб, як ніби це не шматочки паперу, а розмашисті мазки олійної фарби [Додаток Б , мал. 2].

Бека Стоунфокс – ще одна відома художниця з Великобританії, яка останні 5 років створює твори мистецтва з тисяч крихітних смужок паперу. Цікавлячись світом природи і технікою квілінгу, за допомогою якої вона імітує шерсть, хутро і пір'я тварин, британська художниця створює з паперу зображення найрізноманітніших тварин, [Додаток В , мал. 1] починаючи наземними і закінчуючи підводними мешканцями [3]. Втім, серед її робіт можна знайти приголомшливі зображення не тільки тварин [Додаток В , мал. 2]. Завдяки текстурі, яку вона створює, її роботи виглядають максимально реалістично і вражаюче.

Таким чином, аплікація – один із видів декоративно-ужиткового мистецтва, заснований на створенні художніх зображень, візерунків, орнаментів, малюнків, шляхом накладання, вирізання, наклеювання, закріплення їх на будь-якій площині, що прийнята за тло. Аплікації розрізняють за змістом: 1.) предметна, яка складається з окремих зображень; 2.) сюжетна, яка відтворює сукупність певних подій.

У свою чергу, сюжетну аплікацію можна поділити за темами, жанрами: історична, побутова, пейзаж, натюрморт, портрет.

Основні фігури, що використовують художники у квілінгу: [5]

1. Спіраль (рол) – базова форма, на її основі роблять інші модулі. Рол може бути тугим або вільним. Для отримання тугого ролу папір накручують на інструмент якомога щільніше, кінчик відразу фіксують клеєм; для отримання вільного ролу скрученої спіралі дають розправитися до потрібного діаметру, після чого приклеюють край. Роли або спіралі в техніці квілінг.
2. Листок (очі) — вільна спіраль, стиснута з двох сторін.
3. Трикутник-вільна спіраль, стиснута з трьох сторін.
4. Прямокутник-вільна спіраль, стиснута з чотирьох сторін.
5. Крапля-вільний рол зі зміщеним в одну сторону центром і стиснутий з протилежного боку.
6. Стріла-трикутник з продавленим до центру підставою.
7. Півколо-листок з випрямленою стороною.
8. Півмісяць-півколо з продавленої до центру випрямленою стороною.

Вільні форми [6]:

1. Ріжки-складена навпіл паперова смуга з кінцями, закрученими в різні боки.
2. Гілочка-складена в пропорції 1: 3 смуга з кінцями, закрученими в одному напрямку.
3. Завиток-смуга з кінцями, закрученими всередину.
4. Серце-смуга, складена навпіл, з кінцями, закрученими всередину.

Модулі комбінують, наклеюють на основу, підбираючи за формою, розміром, кольором, заповнюють ними букви, цифри, різні силуети. Завершують композицію вільними формами.

РОЗДІЛ 2

СТВОРЕННЯ ТВОРЧОЇ РОБОТИ ЗАСОБАМИ АПЛІКАЦІЇ

Для кваліфікаційної роботи була обрана аплікація у техніці квілінг. Вона була обрана з кількох причин. Так як одним з критеріїв вибору було створення чого-небудь своїми руками, а не в комп'ютерному варіанті, будь-яка графіка була скасована, а акцент переставлений на використання в роботі дрібної пластики. Так як з пошуком матеріалу для роботи над проектом, через сьогоденні події, все досить складно, було вирішено взяти за основу кольоровий папір, через його легкодоступність і різноманітність варіантів його використання.

Колоритні роботи з квілінгу завжди вражають своєю надзвичайною витонченістю. Такі картини – окраса будь-якої виставкової експозиції. У техніці квілінг композиції збирають з основних замкнутих (скріплених) модулів, а для деталізації використовують вільні форми, які не потребують склейки.

Аналіз мистецької літератури дозволив визначити послідовність роботи. В образотворчій діяльності уміння ставити мету, планувати послідовність дій, добирати зміст, способи виконання образотворчих дій, здійснювати самоконтроль і оцінювати готовий продукт є надзвичайно важливими навичками [9]. Далі ми ретельно підбирали матеріал для нашої творчої роботи.

Матеріали та інструменти для квілінгу [10] :

1. Папір щільністю 116-160 г/м², об'ємно пофарбований (обидві сторони і зріз одного кольору; буває, зріз роблять іншого кольору). Готові набори паперу для квілінгу є у продажу. Ширина смуг становить 1-15 мм, Довжина — 150-600 мм. смуги розрізають і склеюють в залежності від потрібної довжини. Папір можна нарізати на смуги і самостійно, але треба розуміти,

що саме зріз знаходиться на передньому плані, тобто він повинен бути абсолютно рівним.

2. Спеціальне пристосування для папероскручування: стрижень з вилкою на кінці. У проріз, що дуже зручно, вставляють кінчик смужки і скручують спіраль шляхом звичайного обертання. У продажу є стрижні з виделкою різної довжини і комбіновані-з шилом на другому кінці пристосування. Накручувати папір на шило складно, але при цьому отвір в центрі мінімально, що цінується в мініатюрних роботах.

3. Лінійка-трафарет з отворами різного діаметру для створення однакових модулів того чи іншого розміру. Трафарети бувають різними, в тому числі і з прорізами для фігур іншої форми — трикутних, квадратних і т. д.

4. Машинка для обробки паперу: нарізування бахроми, смуг, гофрування.

5. Клей-обов'язково прозорий, щоб місця з'єднань були невидимі. Краще вибирати упаковку з гострим наконечником, щоб легко контролювати кількість клейового складу. Термоклей використовують для закріплення елементів на основі — розплавлений пластик з'єднує майже все, що дозволяє декорувати дерево, пластик, метал (рамки, шкатулки, коробки та ін.).

6. Дошка для квілінгу. Її використовують при склеюванні елементів. Інструмент необов'язковий, але зручний.

7. Пінцет. З його допомогою деталі розміщують на основі, позиціонуючи найбільш чітко.

8. Гострі ножиці різного розміру.

9. Гребінь, шаблони і пристосування для виготовлення об'ємних фігур.

В подальшому ми визначили основну послідовність роботи. Поетапність виконання аплікації [11] :

1. Вибір натури, сюжету, візерунку.

2. Складання ескізу аплікації.

3. Підбір паперу. В аплікації велике значення має підбір паперу. Від інтенсивності кольору основного фону залежить колір зображення. Площа і

колір фону (світлий чи темний) впливають на колір аплікації. Пошук гармонійних і виразних поєднань кольорових плям.

4. Вирізування деталей зображення. Дуже дрібні деталі вирізаються невеликими ножицями.

5. Розкладання деталей зображення на фоні. Заготовлені деталі зображення розмішуються на поверхні, тобто на фоні, так, щоб отримати задуману композицію.

6. Наклеювання деталей зображення. Найбільшу складність представляє наклеювання аплікації. Клеєм намазуються тільки елементи, які потрібно наклеїти, а не фон. Промазувати зручніше від середини зображення до країв. Дрібні форми рекомендують промазати на пальці, наносячи на них клей заточеним сірником. Приклеєні форми необхідно прикрити чистим аркушем паперу, а потім потерти всю поверхню наклейки ребром долоні. Робити це необхідно до тих пір, поки на аплікації не пропадуть зморшки. Зображення наклеюють на фон в певній послідовності: спочатку найбільш віддалені, а потім ті, що поступово наближаються до переднього плану.

7. Сушка аплікації. Останній етап виконання аплікації – сушка. Наклеєну аплікацію кладуть під вагу.

За основу нашої аплікації була взята одна з відомих картин «Максимальна швидкість Мадонни Рафаеля» [Додаток Г , мал. 1] Вона була написана Сальвадором Далі в 1954-му році, коли художник перебував в апогеї періоду «ядерного містицизму», або, висловлюючись іншими словами, був одержимий ідеєю об'єднати в своїх роботах іспанський релігійний містицизм і досягнення сучасної науки, перш за все – ядерної та квантової фізики, а також генетики. В ті роки художник оголошує себе послідовником Вернера Гейзенберга і його принципа невизначеності. Зреченню від попереднього захоплення, З. Фрейда, і «присязі» Гейзенбергу передуює серія робіт, в число яких входить і «Максимальна швидкість Мадонни Рафаеля» Ця картина входить в 10-ку самих відомих картин Далі. В одному з інтерв'ю Сальвадор Далі розповідав, що вибух атомної бомби над Хіросімою справив

в ньому справжнє сейсмічне потрясіння, і з того часу головним об'єктом його уваги став атом [12].

В основі композиції – голова Марії з картини «Мадонна зі птахом» Рафаеля Санті. Сальвадор Далі об'єднує канони класичного релігійного мистецтва і власну інтерпретацію фізичних теорій. Образ Мадонни розпадається на геометричні фігури і форми за принципом золотого перетину. С. Далі вважав, що динамічний рух цих ідеальних форм, з одного боку, доводить безперервність матерії, а з іншого – показує процес ядерного розпаду, прихований від очей [12].

Мотиваціями за вибором даної картини була обрана не просто так, вона, навіть через досить багато часу, дуже нагадує сьогодення. Навколо світ обертається занадто швидко і не завжди зрозуміло, що саме навколо відбувається, хочеться зупинитися, але це не можна зробити, тому що в такому випадку людина просто зникне.

ВИСНОВКИ

Отже, квілінг – техніка виготовлення композицій з скручених в спіралі довгих вузьких смужок паперу. Готовим спіралям надають різну форму, отримуючи таким чином елементи, названі модулями. З модулів створюють об'ємні фігури, картини, арт-написи і декор листівок, годинників, альбомів, рамок та інше. Звичайно, щоб освоїти основні прийоми цього прикладного мистецтва, буде потрібно чимало часу і неабияка частка посидючості.

Квілінг дивовижна техніка, яка прийшла до нас від ченців. Саме вони вигадали накручувати смужки позолоченого паперу на пір'я для письма та прикрашали цими смужками книги. В подальшому ця техніка стала цікавити європейських монархів та набула поширення у прикладному мистецтві. Нею стали оздоблювати об'ємні іграшки, намиста та інші декоративні елементи. Практика оздоблення предметів побуту аплікацією швидко поширилася по всьому світу. Вона широко використовувалася для декорування: кінського спорядження у кочових народів; гербів і прапорів у воїнів; урочистого вбрання для релігійних церемоній у служителів культу; парадного і повсякденного одягу у знаті. Старші покоління передавали свої знання і вміння нащадкам, періодично з'являлися нові матеріали, які можна було використовувати для декору. Чим більшу популярність отримувала ця техніка, тим більш багатогранним ставало це мистецтво. На сьогоднішній день існує декілька видів квілінгу, що дозволяють втілити в життя самі незвичайні творчі ідеї.

За технологією виготовлення роботи в техніці квілінг можуть відрізнятися за обсягом. Згідно з цією класифікацією вони поділяються на плоскі і об'ємні. Вони, в свою чергу, можуть складатися з декількох деталей, зібраних в невелику композицію, або являти собою повноцінну картину, що складається з безлічі дрібних елементів. Перші характерні для європейської школи папероскручування, другі – для послідовників корейських майстрів.

За основу нашої творчої роботи була взята робота Сальвадора Далі «Максимальна швидкість Мадонни Рафаеля». Трагедія Хіросіми спонукала Сальвадора Далі до вивчення квантової теорії і переходу до нового етапу творчості, який отримав назву «ядерний містицизм». У цій роботі Сальвадор Далі звертається до одного з великих майстрів епохи Відродження Рафаеля Санті і бере в основу сюжет його роботи. Ця робота символізує поєднання класичного мистецтва і художнього зображення квантової теорії і говорить про швидкий ритм життя

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аплікація. Богатчук Т.В. Методична розробка. Об'ємна аплікація з паперу URL: <https://vseosvita.ua/library/obemna-aplikacia-iz-paperu-362722.html>
2. Аплікація: технологія та методика: URL: <https://studfile.net/preview/9700879/page:61>
3. Аплікація та її види. URL: https://studopedia.com.ua/1_52101_ponyattya-aplikatsiya-ii-vidi.html
4. Дубровская О. Аплікації з природних матеріалів: URL: <https://booksmoda.com.ua/0147456.html>
5. Особливості сюжетних аплікацій: URL: <https://vplate/aplikacii/osobennosti-syuzhetnyh>
6. «Поделунчик» Аплікації. URL: <https://podelunchik.ru/aplikaczii>
7. Аплікація – техніка декоративно-ужиткового мистецтва: суть, види, історія URL: <https://veryimportantlot.com/ru/news/blog/aplikacziya>
8. Энциклопедический словарь юного художника / Сост. Н. И. Платонова, В. Д. Синюков. М.: Педагогика, 1985. С. 30-31
9. Реферат: Виховання самостійності дошкільників в образотворчій діяльності URL: <https://cwetochki.ru/ref-referat-vikhovannia-samostiinosti-doshkilnikiv-v-obrazotvorchii-diialnosti.html?page=3>
10. Ковальчук Т. Художня обробка паперу. Навчально-методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга, 2010. 88 с.
11. Єгорова Т. Квілінг як вид декоративного мистецтва, 2021. URL: <https://yunist.org.ua/news/kviling-yak-vid-dekorativnogo-mistetstva/>
12. Власов В. Г. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. СПб.: Азбука-Классика, 2010. Т.10. С. 83-85
13. Біленко А. Техніки декоративно-ужиткового мистецтва - URL: [https://uahistory.co/pidruchniki/bilenko-technology-10\(11\)-class-2018/2.php](https://uahistory.co/pidruchniki/bilenko-technology-10(11)-class-2018/2.php)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Листівки в техніці «квіллінг»

Мал.1. Листівка в техніці плетінка

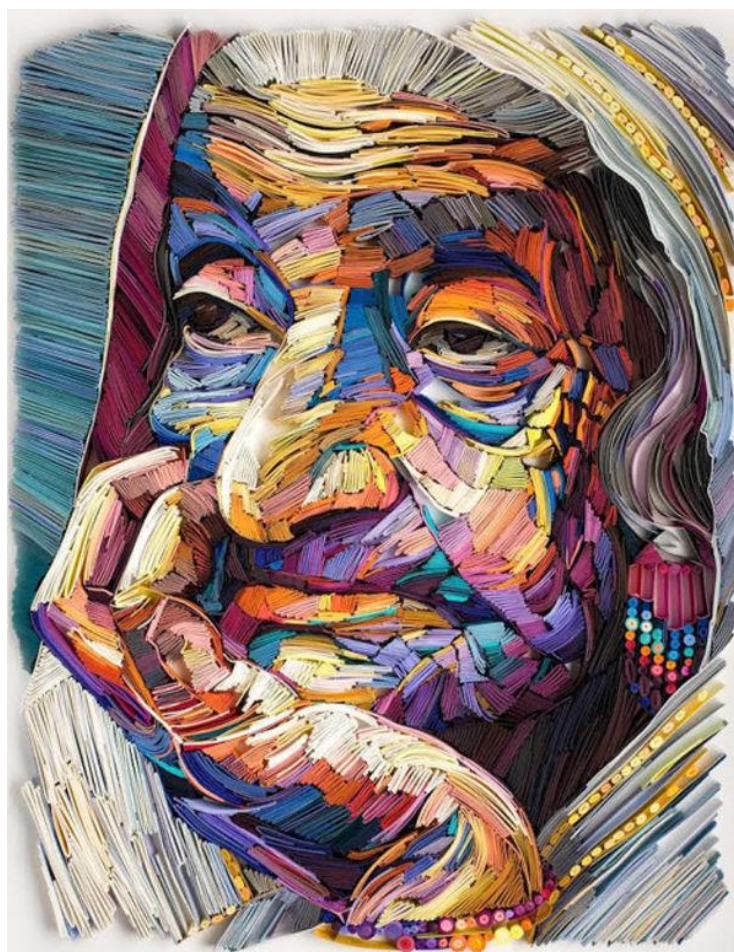
Мал.2. Буква з паперу

ДОДАТОК Б

Художниця Юлія Бродська

Мал.1. Юлія Бродська за роботою

Мал.2. Бродська Ю. Бабуся

ДОДАТОК В

Приголомшливі твори мистецтва, створені в техніці «квіллінгу»
британською художницею Бекою Стоунфокс

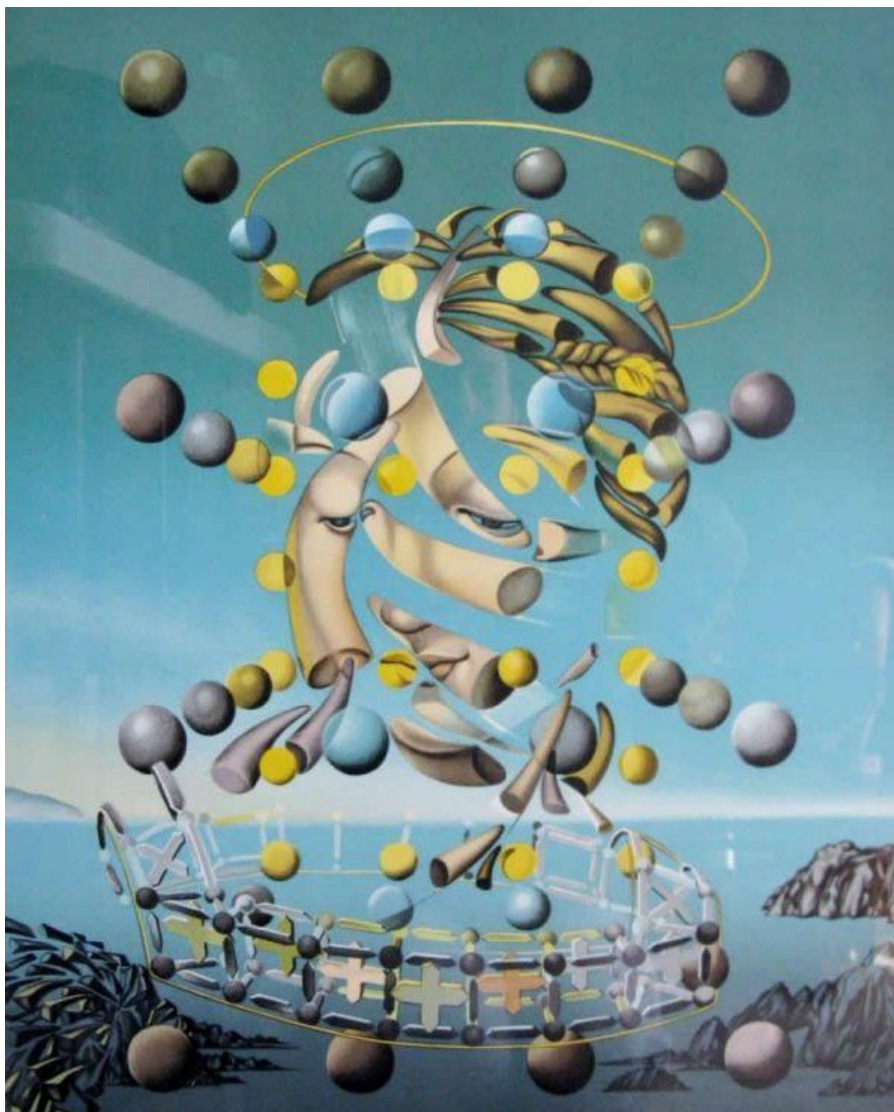
Мал.1 Стоунфокс Б. Кошеня

Мал.2 Стоунфокс Б. Чоловік

ДОДАТОК Г

Картина для розробки

Мал.1 Сальвадор Далі «Максимальна швидкість Мадонни Рафаеля»